

VLADA REPUBLIKE HRVATSKE

Klasa: 022-03/16-12/24
Urbroj: 50301-04/12-16-12

Zagreb, 28. travnja 2016.

REPUBLIKA HRVATSKA
65 - HRVATSKI SABOR
ZAGREB, Trg Sv. Marka 6

Primljeno:	28-04-2016	
Klasifikacijska oznaka:	021-12/16-09/16	Org. jed. 65
Urudžbeni broj:	50-16-04	Pril. - Vrij. -

PREDSJEDNIKU HRVATSKOGA SABORA

Predmet: Izvješće o radu pravobraniteljice za osobe s invaliditetom za 2015. godinu - mišljenje Vlade

Veza: Pismo Hrvatskoga sabora, klase: 021-12/16-09/16, urbroja: 65-16-03, od 1. travnja 2016. godine

Na temelju članka 122. stavka 2. Poslovnika Hrvatskoga sabora (Narodne novine, broj 81/13), Vlada Republike Hrvatske o Izvješću o radu pravobraniteljice za osobe s invaliditetom za 2015. godinu, daje sljedeće

MIŠLJENJE

Vlada Republike Hrvatske, u odnosu na Izvješće o radu pravobraniteljice za osobe s invaliditetom za 2015. godinu, koje je predsjedniku Hrvatskoga sabora podnijela pravobraniteljica za osobe s invaliditetom, aktom od 31. ožujka 2016. godine, ukazuje na sljedeće:

U uvodnom dijelu Izvješća (str. 6) navedeno je da je prema podacima Ministarstva socijalne politike i mladih u ustanove socijalne skrbi izdvojeno 3.182 djece s teškoćama u razvoju i odraslih osoba s tjelesnim, intelektualnim i osjetilnim oštećenjima i 3.830 osoba s mentalnim oštećenjima (psihički bolesne odrasle osobe). Budući da nije poznat izvor navedenih podataka, a uvažavajući činjenicu da je upotrijebljen pojam "izdvojeno", za pretpostaviti je da je riječ o osobama s invaliditetom korisnicima smještaja, ali ne i korisnicima svih usluga koje pojedine ustanove pružaju. Prema raspoloživim podacima Ministarstva socijalne politike i mladih za 2014. godinu (podaci za 2015. godinu su još u obradi i bit će dostupni naknadno), uslugu dugotrajnog smještaja u ustanovi ostvaruje ukupno 5.655 korisnika, odnosno djece s teškoćama u razvoju i odraslih osoba s tjelesnim, intelektualnim i osjetilnim oštećenjima. Naime, u Republici Hrvatskoj postoji 39 domova socijalne skrbi za djecu s teškoćama u razvoju i odrasle osobe s tjelesnim, intelektualnim i osjetilnim oštećenjima, od kojih je 26 osnovala Republika Hrvatska, 13 je privatnih domova, a 29 je drugih pravnih osoba koje obavljaju djelatnost socijalne skrbi. Slijedom navedenoga,

potrebno je istaknuti da u 39 domova socijalne skrbi uslugu dugotrajnog smještaja koristi 2.118 osoba s tjelesnim, intelektualnim i osjetilnim oštećenjima. Od navedenog broja 1.070 korisnika dugotrajni smještaj ostvarivalo je u 26 državnih domova socijalne skrbi, 883 korisnika dugotrajni smještaj ostvarivalo je u 13 privatnih domova socijalne skrbi, dok je 165 korisnika dugotrajni smještaj ostvarivalo pri 29 drugih pravnih osoba koje obavljaju djelatnost socijalne skrbi za djecu s teškoćama u razvoju i odrasle osobe s tjelesnim, intelektualnim i osjetilnim oštećenjima. Nadalje, u Republici Hrvatskoj djeluje i 28 domova socijalne skrbi za osobe s mentalnim oštećenjem, od kojih je 18 osnovala Republika Hrvatska dok su 10 privatni domovi. Osim toga postoje i 3 druge pravne osobe koje obavljaju djelatnost socijalne skrbi za osobe s mentalnim oštećenjem. U domovima socijalne skrbi ove vrste ukupno 3.537 osoba s mentalnim oštećenjem ostvaruju uslugu dugotrajnog smještaja u ustanovi. Od ukupnog broja korisnika (3.537), 2.646 korisnika uslugu dugotrajnog smještaja ostvaruje u 18 državnih domova socijalne skrbi za odrasle osobe s mentalnim oštećenjem, 851 korisnik u 10 privatnih domova, dok 40 korisnika ovu uslugu ostvaruje kod 3 druge pravne osobe koje obavljaju djelatnost socijalne skrbi za odrasle osobe s mentalnim oštećenjem (psihički bolesne odrasle osobe).

Ujedno, u nastavku uvodnog dijela Izvješća navedeno je da je u udomiteljskim obiteljima smješteno 4.068 odraslih i starijih osoba. Vlada Republike Hrvatske napominje da je, prema podacima Ministarstva socijalne politike i mladih, u obiteljima udomitelja smještena ukupno 901 odrasla osoba s invaliditetom, od kojih 440 odraslih osoba s mentalnim oštećenjem i 461 odrasla osoba s tjelesnim, intelektualnim i osjetilnim oštećenjima. Slijedom navedenoga za pretpostaviti je da se navedeni podatak o 4.068 osoba u udomiteljskim obiteljima odnosi na ukupan broj odraslih i starijih osoba. Budući da područje bavljenja pravobraniteljice za osobe s invaliditetom nisu sve odrasle i starije osobe, već samo osobe s invaliditetom, potrebno je istaknuti da navedeni podatak, te podatak o 11.737 osoba kojima je prekršeno pravo na neovisni život, ne daje prikaz točnih podataka o osobama s invaliditetom, te može navesti na pogrešan zaključak.

Nadalje, u okviru uvodnog dijela Izvješća (str. 8) istaknut je i podatak o velikom broju pritužbi pravobraniteljici. Vlada Republike Hrvatske ističe da bi navod o velikom broju osoba s invaliditetom koje su se pritužile pravobraniteljici bio relevantan tek u slučaju da je prikazan kao broj pritužbi osoba s invaliditetom u odnosu na ukupan broj osoba evidentiranih u Hrvatskom registru osoba s invaliditetom, a broj pritužbi osoba s invaliditetom, članova njihovih obitelji, udruga, institucija ili drugih građana koji se pritužuju na kršenje prava osoba s invaliditetom u području socijalne skrbi, bio bi relevantan tek ukoliko bi bio prikazan u odnosu na ukupan broj osoba s invaliditetom korisnika usluga evidentiranih u sustavu socijalne skrbi.

U vezi s navodima iz Izvješća (str. 20 i 21), vezanima uz jednakost i nediskriminaciju, kao i navodima u poglavlju 6. "Zaključci i preporuke" (str. 284), pod točkama 3. i 4., u smislu postojanja posebnog sustava skrbi za hrvatske ratne invalide iz Domovinskog rata te potrebe izjednačavanja prava svih osoba s invaliditetom u Republici Hrvatskoj, potrebno je pojasniti da je poseban sustav skrbi za hrvatske ratne invalide (u daljnjem tekstu: HRVI) iz Domovinskog rata ustanovljen zbog posebnih okolnosti nastanka invaliditeta, dakle za sam status HRVI iz Domovinskog rata bitno je istaknuti kako se radi o osobama koje su dragovoljno, ali i mobilizacijom - dakle obvezom, sudjelovale u obrani Republike Hrvatske, a sustav skrbi nastoji kroz postojeće naknade nadoknaditi nastalu štetu i izgubljeno zdravlje. Prava koja ostvaruju HRVI iz Domovinskog rata su naknada/renta/obeštećenje za sudjelovanje u obrani Republike Hrvatske, a omogućuju

zadovoljenje osnovnih potreba kojih su lišeni zbog stradavanja, i što si samostalno zbog stradavanja ne mogu priskrbiti. Prava su u Zakonu o pravima hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata i članova njihovih obitelji (Narodne novine, br. 174/04, 92/05, 2/07, 107/07, 65/09, 137/09, 146/10, 55/11, 140/12, 33/13, 148/13 i 92/14) razdvojena na ona koja se ostvaruju temeljem oštećenja organizma i prava s osnove materijalnih i drugih potreba. Dakle, radi se o pravima kojima se omogućuje samostalno funkcioniranje u društvu i podmirenje osnovnih životnih potreba. Postojanje posebnog sustava skrbi za HRVI iz Domovinskog rata Vlada Republike Hrvatske smatra opravdanim i potrebnim, a vezano za navode iz Izvješća o manjim pravima osoba s invaliditetom u Republici Hrvatskoj čiji je invaliditet nastao kao posljedica stanja, bolesti ili ozljede izvan rata, Vlada Republike Hrvatske smatra da je potrebno učiniti daljnje napore kako bi sve osobe s invaliditetom u Republici Hrvatskoj imale prava koja će odgovoriti na njihove zdravstvene i druge potrebe te im omogućiti što kvalitetniji život.

Nadalje, u poglavlju 4. "Aktivnosti POSI", točki 4.4. "Jednakost pred zakonom" (str. 46 i 47), pravobraniteljica raspravlja o području roditeljske skrbi osoba s invaliditetom te institutu lišenja poslovne sposobnosti i navodi da se Republika Hrvatska potpisivanjem Konvencije o pravima osoba s invaliditetom obvezala uskladiti nacionalno zakonodavstvo s načelima Konvencije, pa tako i transformirati sustave zamjenskog (supstitucijskog) donošenja odluka, kao što je skrbništvo, u sustave koji se temelje na odlučivanju uz podršku. Ujedno, navodi i da Republika Hrvatska gotovo sedam godina od ratificiranja Konvencije još uvijek ima tradicionalan sustav skrbništva nad osobama lišenima poslovne sposobnosti, reguliran Obiteljskim zakonom u dijelu skrbništvo.

S tim u vezi, Vlada Republike Hrvatske ističe da je pri Ministarstvu socijalne politike i mladih formirana Radna skupina za analizu i ocjenu dosadašnjih učinaka i iskustava u primjeni Obiteljskog zakona (koji je stupio na snagu 1. studenoga 2015. godine), koju čine predstavnici centara za socijalnu skrb, profesionalnih udruženja socijalnih radnika, suci, odvjetnici, predstavnici akademske zajednice i udruga, te nezavisni stručnjaci iz područja obiteljsko-pravne zaštite i prava djece. Radna skupina je, nakon provedene temeljite analize, mišljenja da su u važećem Obiteljskom zakonu mnogi pravni instituti nedorađeni, radi čega postoje teškoće u njegovoj primjeni, te je predloženo da se pristupi izradi novog zakona, koji će uzimati u obzir postojeći pravni kontinuitet, europsku pravnu stečevinu i međunarodne obveze Republike Hrvatske te bolje odgovoriti na potrebe suvremene obitelji. Prilikom izrade novog Obiteljskog zakona razmotrit će se prijedlozi pravobraniteljice za osobe s invaliditetom vezani uz institut lišenja poslovne sposobnosti, ostvarivanje roditeljske skrbi osoba s invaliditetom, kao i potrebe specifičnih oblika podrške u ostvarivanju roditeljske skrbi osoba s invaliditetom.

Nadalje, na str. 142, 147 i 148, pri navođenju podataka Hrvatskog zavoda za zapošljavanje, iz grafičkih prikaza nije razvidno koji podaci se odnose na hrvatske ratne vojne invalide iz Domovinskog rata, a koji na druge stradalnike jer se koriste pojmovi "invalidi Domovinskog rata" i "vojni invalidi", te stoga Vlada Republike Hrvatske predlaže u narednim izvješćima korištenje pojmova, a i vođenje evidencije sukladno Zakonu o pravima hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata i članova njihovih obitelji, odnosno Zakonu o zaštiti vojnih i civilnih invalida rata (Narodne novine, br. 33/92, 57/92, 77/92, 27/93, 58/93, 2/94, 76/94, 108/95, 82/01, 103/03 i 148/13). Vezano uz navod na str. 174, o tome da je natječaj u vezi s Projektom rješavanja pristupačnosti objektima osoba s invaliditetom ponovljen tri puta u 2015. godini, potrebno je napomenuti da je navedeni natječaj ponovljen jednom u 2015. godini.

Vezano uz točku 4.12. "Zapošljavanje i rad", odnosno uz primjedbu da Pravilnikom o poticajima pri zapošljavanju osoba s invaliditetom (Narodne novine, br. 44/14, 2/15 i 13/15) nije predviđena mogućnost ostvarivanja prava na radnog asistenta osobi s visokim stupnjem invaliditeta (str. 162), potrebno je ukazati na odredbe članaka 31. do 34. navedenog Pravilnika. Naime, navedenim odredbama propisana je upravo mogućnost ostvarivanja prava na financiranje troškova stručne podrške (radnog asistenta) za zaposlenu osobu s invaliditetom. Stručna podrška osigurava se osobi s invaliditetom u slučaju kada joj je potrebno stručno vođenje za uspješnu prilagodbu poslu i radnoj okolini. Ključnu ulogu u procjeni potrebne stručne podrške imaju centri za profesionalnu rehabilitaciju, pa je stoga i Pravilnikom o profesionalnoj rehabilitaciji i centrima za profesionalnu rehabilitaciju osoba s invaliditetom (Narodne novine, br. 44/14 i 2/15) predviđena ova vrsta usluge. Na temelju nalaza i mišljenja centra za profesionalnu rehabilitaciju o razini potrebne stručne podrške, Zavod za vještačenje, profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje osoba s invaliditetom isplaćuje poticaje poslodavcima, odnosno financira troškove te podrške.

U točki 4.15. "Primjereni životni standard i socijalna zaštita", u tekstu iznad tablice koja prikazuje broj primljenih zahtjeva za vještačenje (u I. stupnju) u Zavodu za vještačenje, profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje osoba s invaliditetom (str. 230), potrebno je napomenuti da podatak o broju završenih predmeta u 2015. godini nije točno naveden, budući da je završeno ukupno 53.260 predmeta.

Nadalje, u tekstu Izvješća navodi se da tijelo koje rješava po zahtjevima za priznanje određenog prava prema Zakonu o jedinstvenom tijelu vještačenja (Narodne novine, br. 85/14 i 95/15) upućuje na vještačenje, no da praksa pokazuje da to nije tako u svim slučajevima, što je i potkrijepljeno primjerom ostvarivanja prava na znak pristupačnosti. S tim u vezi potrebno je napomenuti da se odredbe o naknadi zbog tjelesnog oštećenja nalaze u Zakonu o mirovinskom osiguranju (Narodne novine, br. 157/13, 33/15 i 93/15), kojim je propisano ostvarivanje prava na naknadu zbog tjelesnog oštećenja, te je u tom smislu potrebno Hrvatskom zavodu za mirovinsko osiguranje podnijeti zahtjev za ostvarivanje prava na naknadu, a potom se vještačenje traži od ustanove za vještačenje.

Vezano uz primjedbu na str. 233 Izvješća o statusu osoba s invaliditetom i visini ostvarenih prosječnih invalidskih mirovina, potrebno je naglasiti da Zakon o mirovinskom osiguranju regulira uvjete i način ostvarivanja prava na invalidsku mirovinu, a da bi osiguranik mogao ostvariti pravo na invalidsku mirovinu mora biti ispunjen i uvjet postojanja djelomičnog ili potpunog gubitka radne sposobnosti, kao i uvjet staža. Visina invalidske mirovine u najvećoj mjeri ovisi o plaći koju je osiguranik primao u vrijeme dok je bio u radnom odnosu i o trajanju razdoblja osiguranja, te se stoga ne može uspoređivati s iznosom mirovine osobe koja je cijeli svoj radni vijek provela u osiguranju, jer se u načelu radi o ostvarivanju prava temeljem jednog kraćeg razdoblja osiguranja.

Nadalje, pritužbe na račun dugotrajnosti postupka navedene na str. 228 do 243 Izvješća su ujedno i najbrojnije, pa je s tim u vezi potrebno napomenuti da dinamika vještačenja ovisi o ustanovi koja obavlja vještačenje. Što se tiče postupka ostvarivanja prava iz mirovinskog osiguranja temeljem nalaza i mišljenja Zavoda za vještačenje, profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje osoba s invaliditetom, Vlada Republike Hrvatske napominje da će Ministarstvo rada i mirovinskoga sustava u okviru upravnog nadzora Hrvatskog zavoda za mirovinsko osiguranje utjecati na skraćivanje upravnog postupka.

Na str. 237 i 238 Izvješća navedene su napomene na račun nove kategorije osiguranika - korisnika starosne mirovine koji su nakon ispunjenja uvjeta za starosnu mirovinu nastavili raditi s polovicom punog radnog vremena. S tim u vezi Vlada Republike Hrvatske ističe da se navedena kategorija ne može izjednačiti s mlađom zaposlenom populacijom, budući da se ne radi o istovjetnoj vrsti poslova koje navedene kategorije osoba obavljaju. Također, nije osnovana primjedba da uvođenje te kategorije umirovljenika na takav način ne postoji u ostalim europskim državama, budući da navedena kategorija postoji i u drugim državama članicama Europske unije, a o visini mirovine koja se koristi uz prihod iz rada odlučuje svaka država svojim zakonodavstvom.

Vezano uz primjedbu na račun kompliciranog izračuna mirovine, navedenu na str. 243 Izvješća, potrebno je napomenuti da se ista formula za izračun mirovina u hrvatskom zakonodavstvu koristi još od 1999. godine, te na primjeren način odražava odnos između ostvarenih plaća i navršenog mirovinskog staža, pa stoga nema razloga za njezinom izmjenom.

Za svoje predstavnike, koji će u vezi s iznesenim mišljenjem biti nazočni na sjednicama Hrvatskoga sabora i njegovih radnih tijela, Vlada je odredila Bernardicu Juretić, ministricu socijalne politike i mladih, prim. dr. sc. Nadu Šikić, dr. med., ministricu rada i mirovinskoga sustava, doc. dr. sc. Darija Nakića, dr. med., ministra zdravlja, Antu Babića, zamjenika ministricu socijalne politike i mladih, mr. sc. Antu Vučića, zamjenika ministricu rada i mirovinskoga sustava, Ivana Bekavca, dr. med., zamjenika ministra zdravlja, te Marinka Papugu, pomoćnika ministricu rada i mirovinskoga sustava.

PREDSJEDNIK
Tihomir Orešković

